

Kırmızı Uçurtma İnceleme

– Afet Kırat · 01 Nisan 2022

Göz kırparak yıldızlar ayartırken deniziRuhumun acısına dikiş attım bu gece.Çırpınırken sularda içimde sinen giziOltayla yakalayıp hayal sattım bu gece.Bembeyaz bir kundağa ümidimi beleyipHüzünleri ayırıp gam kederden eleyipBir buselik ezgiyle kuzu gibi meleyipHecelerin içine sevgi kattım bu gece.Masmavi bir bilyenin içinde yüzüyorkenGüllerin gözyaşını şafakta süzüyorkenBelki de çok eskiden dostları üzüyorkenMutluluk denizine düşüp battım bu gece.Hızla kayan yıldızlar uzaktan selâm ederKurtuldum çilelerden onlar benden derbederDalgalara karıştı yaramdan akan kederHuzur adlı meyveden artık tattım bu gece.Duyulmamış ezgiyle oynasırken bu besteAyın saklanan yüzü uyandı son nefesteKaranlıktan kurtulup şahlanarak bercesteHuzura kavuşturdu rahat yattım bu gece.Nakış nakış işlenmiş uçurtmayım kırmızıRüzgârlarla uçarken kaydı içimden sızıBen bu yalan dünyanın gönlü bol mutlu kızıSevgiyle ellerimi bak uzattım bu gece.Afet Kırat

Turan Gündüz beyefendinin izniyle paylaşıyorum.Şiir, ilk bakışta içerik ve biçimin özenle işlendiği bir nakış gibi okuyanı hayrete düşürüyor. Öyle ki okuyucu hangisinde karar kılacağını bilemiyor; muhtevadaki derinlik mi yoksa biçim güzelliği mi takdire şayan? Bize kalırsa mana ve suretin bu kadar mükemmel sunulabilmesi ancak usta şairlerin harcı olabilir. Öyleyse lafı fazla uzatmadan -naçizane kanatlarımızla- söz ustasının şiirine seyran edelim ve öncelikle biçim incelemesi ile şiirin nasıl özenle dokunduğunu gözler önüne serelim:Şiirde 7+7=14'lü hece ölçüsü kusursuz bir şekilde uygulanmış. Burada özellikle duraklara dikkat çekelim: Şiirde ölçü, ahenk unsurlarının başında gelir; ancak nedense duraklar göz ardı edilir. Hece ölçüsünde durak ahengin olmazsa olmazıdır. Şairimizin hece ile şiir yazmada rüşünü ispat ettiği, şiirin dahi acemi ürünü olmadığı hemen buradan ilan edilebilir. Fakat aceleye kapılmayalım ve kafiyedeki kusursuzluğu da serdedelim: Şairimiz ilk dörtlükte çapraz uyak, diğerlerinde ise düz uyak kullanarak koşma nazım biçiminin uyak sistemine sadık kalmış. Fakat kafiyelerdeki kelime seçimi şairimizin mükemmeliyetçi kimliğini ele veriyor; zira şairimiz redif veya yarım ayaklarla yetinmiyor; tam ve zengin ayakları, yer yer tunç ayakları özellikle tercih ediyor. Bunu ilk iki dörtlükte örneklendirelim:a-----denizib-----attım bu gece -i: redif -iz: tam kafiyea-----gizi - tım bu gece : redif -at: tam kafiyeb-----sattım bu gece (ayrıca tunç kafiyec----- beleyip -yip: redif -ele: zengin kafiyec -----eleyip (ayrıca iki ilk iki mısradaki tunç kafiyec -----meleyipb -----kattım bu geceDiğer dörtlüklerde de şairimizin aynı hassasiyeti sürdürdüğünü ve asla yarım uyak ya da rediflerle kafiyeye şeması oluşturmadığını görüyoruz. Hatta şairimizin özellikle tunç ayaklardan hoşlandığını da söyleyebiliriz. Bunu da örneklendirelim:İlk dörtlükte: attım-sattımİkinci dörtlükte: beleyip- eleyipÜçüncü dörtlükte: süzüyorken- üzüyorkenDördüncü dörtlükte: eder- derbederGörülüyor ki Afet Kırat, şiirde biçim güzelliğine mutlak bir hassasiyetle sadık kalmış ve şiirini bir gergef gibi nazlı nazlı dokumuş. Peki ya muhteva? Bazen öyle olur ki şekil derken içeriği feda eden ya da anlam derken ahengi kaçıran şairlerle karşılaşırız. Acaba şiirde anlam derinliği şekil güzelliği kadar etkileyici mi? Söz israfı yapmadan cevaplarımıza geçelim:Daha ilk dörtlükten seçilen imgelerin göz kamaştırdığını

söylemek mümkün:“ Göz kırpan yıldızlar, denizin ayartılması, ruh acısına dikiş atılması, gizlerin sularda (bir balık gibi) çırpınması ve oltayla yakalanması, hayal satılması...” şairin nasıl bir hayal gücüne sahip olduğunu, muhayyilesinin ne kadar geniş ve yaratıcı olduğunu ispata kâfidir. Tabii; benzetme, kişileştirme, eğretileme gibi söz sanatlarını söylemek yalnızca teknik detaya girer. Diğer dörtlüklerde de şairimizin aynı hassasiyet ve ruh hali ile şiirini işlediğini rahatlıkla görebiliriz.Şairin bir gece vakti, maviden laciverde kayan engin bir deniz karşısında huzura erdiği demlerde yazıldığı anlaşılan şiir, şairi çocukluk eksenli bir “huzura seyahat” temasına sürüklüyor. Başlıkta geçen “uçurtma” imgesinden de anlaşılacağı üzere şairimiz, çocukluğun büyüklüğü karşısında giderek küçülen, kaybolan, kirlenen yetişkin dünyasından “bu yalan dünyanın mutlu kızı” olmaya adım atmıştır. Hüzünler, kederler, sızılar, gözyaşları geride kalmış; “huzur adlı meyveden” tadılmıştır.Çocukluk imgemizi “masmavi bilye, mutlu kız” ifadeleri de güçlendiriyor. Şairimizin aşkın bir ruh hali ile kaynayan bir volkan gibi şiiri yanardağın ağzına sürdüğünü, coşkuyla söylenen bir şarkı misali mısraları terennüm ettiğini görüyoruz. “Bir buselik ezgiyle kuzu gibi meleyip/ Hecelerin içine sevgi kattım bu gece” dizelerinin varlıkla bütünleşen transandantal bir ruh halinin ürünü olduğunu söylemek yanlış olmasa gerek. Şairimiz işte bu haletiruhiye ile hüznünü, acılarını, kederlerini varlık âlemi ile paylaşıp sızılarını dindirmekte ve aynı paylaşım ile mutluluğunu çoğaltmaktadır.Bilindiği gibi ayın hep bir yüzünü görürüz, karanlıkta kalan tarafını pek çoğumuz bilmeyiz bile. İnsanların da gökyüzündeki ay gibi karanlıkta kalan bir yanları vardır hep. Bu, olumsuz manada düşünülebileceği gibi keşfedilememiş, farkına varılamamış “giz”leri de anımsatabilir. Şairin “Ayın saklanan yüzü uyandı son nefeste/ Karanlıktan kurtulup şahlanarak berceste/ Huzura kavuştu rahat yattım bu gece.” mısralarıyla en nihayet bu gizeme erdiğini ve huzura kavuştuğunu görüyoruz.Elbette huzura kavuşmak kolay olmamıştır. Son dörtlükteki “ kırmızı uçurtma” rüzgârla dans ederek uçar gibi görünse de esasında bir mücadele içindedir. Uçurtmalar rüzgâra kapılarak değil karşı durarak yükselir. Bu ara gökyüzüne kanatlanmanın aşkıyla pek çok sızı da eriyip tükenir.Sözün özü, şairimiz Afet Kırat “Kırmızı Uçurtma” şiirinde gerçek bir söz ustası olduğunu hem biçim hem içerik yönüyle ispatlamıştır.TURAN GÜNDÜZTuran GÜNDÜZ Beyefendiye teşekkürlerimi sunarım...